

Laadukas rehu ruokkii hevosen

Markku Saastamoinen, MTT

Hevosomistajan ja tallinpitäjän on syytä hankkia tarvitsemansa karkearehu vain hevosheinän tuotantoon erikoistuneelta tuottajalta. Ammattitaidolla tuotetut rehut ovat ammattilaisen tallinpitäjän valinta. Samalla vältetään rehun laatuongelmat.

Hevosrehuina käytettyjen karkearehujen laatu muodostuu hygieenisestä ja ravitsemuksellisesta laadusta. Kuivan heinän ja esikuivatun säilörehun hygieenisestä laadusta on yritetty parantaa korjuu- ja varastointimenetelmiä kehittämällä.

Laadukas rehu sulavaa ja maittavaa

Karkearehut ovat parhaimmillaan hevosen ruokinnan monipuolisin ja tärkein ravintoaineiden lähde. Ne muodostavat hevosen rehuannoksesta pääosan. Niinpä karkearehujen ravitsemukselliseen laatuun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Meikäläisissä viljelyolosuhteissa joudutaan tosin toisinaan tinkimään ravitsemuksellisesta laadusta hygieenisen laadun varmistamiseksi.

Tärkein laadun mitta on rehun ja sen ravintoaineiden sulavuus, jonka ratkaisee rehun kuitupitoisuus. Ruokinnallisen laadun ja arvon tekijöitä ovat lisäksi valkuaispitoisuus ja kivennäisaineiden pitoisuus. Unohtaa ei sovi myöskään rehun maittavuutta.

Rehujen hygieeninen laatu varmistuu onnistuneella kuivatuksella ja oikealla säilöntäteknikalla. Tästä huolimatta karkearehujen ruokinnallinen arvo voi vaihdella huomattavasti. Rehujen hyvä ulkonäkö saattaa hämätä kokemattonta hevosen omistajaa ja ruokkijaa. Rehujen ravintosisältö ei nimittäin aina näy ulospäin yhtä selkeästi kuin hygieenisen laadun virheet.

Ei liian korsiintunutta rehua

Korsiintuneen heinän sulavuus ja energia-arvo ovat alhaiset. Tällöin hevonen ei saa syömästään rehusta riittävästi energiaa tekemäänsä työhön, kasvuun tai maidontuotantoon. Kun rehussa on paljon kortta, se on hyvin täyttävää, eikä hevonen pysty syömään sitä tarpeeksi. Myös rehun maittavuus kärsii, ja hevonen jättää sitä helposti syömättä.

Rehun suuri kuitumäärä heikentää ravintoaineiden sulavuutta sekä hevosen ohutsuolessa että paksusuolessa. Samalla paksusuolen pieneliöiden energian saanti vähenee, mikä heikentää pieneliökantaa.

Rehujen sulavuudesta ja rehuarvosta kertoo D-arvo. Hevosen heinien ja säilöheinien D-arvon on oltava yli 60, mieluiten 62–65 tai korkeampi. Vähän energiaa tarvitsevien hevosten ruokinnassa voidaan käyttää rehua, jonka D-arvo on alhaisin.

Aistinvaraisesti arvioituna hevosen heinässä on oltava vähintään 40–50 % lehtiä kokonaismassasta. Korren pituus tähkän ja ylimpien lehtien välillä saa olla enintään 5–7 cm.

Myös valkuaista riittävästi

Valkuaista eli raakavalkuaista tulisi valmennettavan hevosen rehuissa olla 10–12 %, varsan ja imettävän tamman rehuissa 12–15 % ja harrastehevosen rehuissa 8–10 %.

Valmennuksessa oleva hevonen tarvitsee valkuaista lihastensa kehittämiseen, kasvava hevonen kasvuunsa ja imettävä tamma maidontuotantoon. Rehun huono valkuaisarvo ja valkuaisen puutos huonontavat näitä tuotoksia.

Liiasta sokerista haittaa

Rehussa on hyvä olla melko paljon eli 50–150 g/kg ka sokeria, koska se lisää sekä rehun energiapitoisuutta että maittavuutta. Sokeripitoisuus on alhainen yleensä liian pitkälle käyneissä tai virhekäyneissä rehuissa. Haitallista sokeri on silloin, kun sen määrä kasvaa kovin suureksi, tai kun määrä vaihtelee rehuerästä tai paalista toiseen.

Merkittävä osa, jopa noin 50 %, kokonaissokerista voi olla hevosen ohutsuolessa sulamatonta fruktaania. Se on usein syynä sekä suoliston toiminnan häiriöihin että kaviokuumeeseen. Muiden sokereiden suuresta määrästä puolestaan seuraa lihaksen toiminnan häiriöitä, kuten lihasjäykkyyttä, lihasarkuutta ja lannehalvausta.

Suuri sokeripitoisuus ja pitoisuuden vaihtelut ovat usein syynä sonnan löystymiseen tai jopa ripuleihin. Ne ovat erityisen haitallisia ja ikäviä varsoilla. Pitkään jatkuessaan ja toistuvina ne ärsyttävät ja vaurioittavat suolen limakalvoa.

Rehuja on analysoitava

Rehujen laadusta saa varmuuden ainoastaan rehuanalyysin perusteella. Sen avulla ruokinnan täydennykset voidaan suunnitella siten, että hevonen saa ravintoa tarvitsemansa määrän.

Rehujen huono ravintolaatu lisää ravintoaineiden puutosten riskiä. Ruokinnan täydentäminen vaikeutuu ja ravintoaineiden saanti on epätasapainossa. Rehujen huono

ravintolaatu näkyy muun muassa varsojen huonona kuntona, laihuutena, hitaana kasvuna ja kehityksenä sekä nivelten täyttymisenä. Huonolaatuisia rehuja syötettäessä myös tammojen maidontuotanto ja urheiluhevosten suorituskyky heikkenevät.

Lisätietoja: markku.saastamoinen@mtt.fi
puh. (02) 7636 5611

Kuva: Markku Saastamoinen

Hevosten karkearehujen laatu muodostuu hygieenisestä ja ravintolaadusta.

Kuivan heinän ja esikuivatun säilörehun tavoitteellinen, keskimääräinen koostumus ja rehuarvo hevosen ruokinnassa.

Rehuyksikköä/kg ka	>0,80	>0,90
ME, MJ/kg ka	>9,0	>10,0
Raakavalkuainen, %	11–13	12–15
SRV, g/kg ka	80–90	90–100
D-arvo	60–62	66–68
Raakakuitu, %	enintään 32	enintään 30
NDF-kuitu, g/kg KA	52–58	52–55

selitteet: ME = muuntokelpoinen energia, SRV = sulava raakavalkuainen, NDF-kuitu = rehun solunseinämäaineiden määrä